

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

ДЪРЖАВЕН ЗРЕЛОСТЕН ИЗПИТ ПО

МАТЕМАТИКА

26.05.2015 г. – ВАРИАНТ 2

Отговорите на задачите от 1. до 20. включително отбелязвайте в листа за отговори!

1. Кое от числата е различно от останалите три ?

- А) 0,6% от 60   Б) 6% от 6   В) $\left(-\frac{50}{18}\right)^{-1}$ Г) $\left(-\frac{5}{3}\right)^{-2}$

2. При $x \neq \pm 1$ изразът $\frac{x^2 + x}{x^2 - 1} - \frac{x^2}{x - 1}$ е тъждествено равен на:

- А) $-x$ Б) x В) $-\frac{x^2}{x+1}$ Г) $\frac{x}{x-1}$

3. Всички допустими стойности на израза $\sqrt{\frac{2}{x-3}} - \sqrt{7-x}$ са:

- А) $x \in (-\infty; 7]$ Б) $x \in [3; 7)$ В) $x \in (3; 7)$ Г) $x \in (3; 7]$

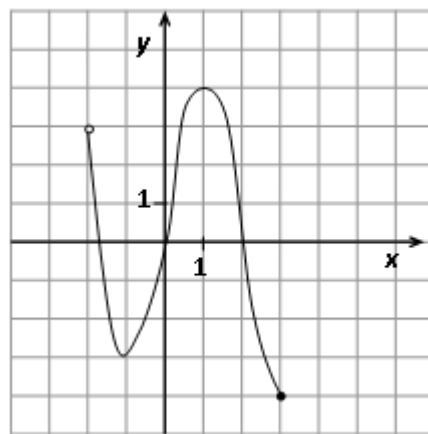
4. Решенията на неравенството $\frac{x-4}{2-3x} \leq 0$ са:

- А) $x \in \left(-\infty; \frac{2}{3}\right) \cup [4; +\infty)$ Б) $x \in \left[\frac{2}{3}; 4\right]$
В) $x \in \left(\frac{3}{2}; 4\right)$ Г) $x \in \left(-\infty; \frac{2}{3}\right] \cup (4; +\infty)$

5. Стойността на израза $5^{\log_5 3} - \sqrt{\log_5 \sqrt[9]{5}}$ е равна на:

- А) $\frac{1}{3}$ Б) $\frac{8}{3}$ В) 3   Г) $\frac{10}{3}$

6. За $x \in [0; 3]$ стойностите на функцията, зададена графично на чертежа, са от интервала:

- А) $[-4; 4]$ Б) $[-4; 3]$
 В) $[-3; 4]$ Г) $(-2; 3]$

7. Броят на различните двойки $(x; y)$, които са решения на системата $\begin{cases} x + 2y = 3 \\ 4x + 3y^2 = 15 \end{cases}$, е:

- А) един   Б) два   В) три   Г) четири

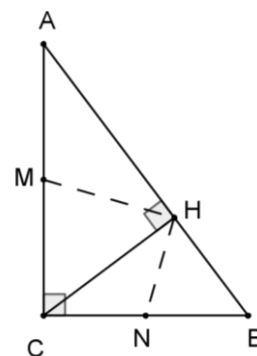
8. Стойността на израза $\sin 15^\circ \cdot \sin 45^\circ \cdot \sin 75^\circ$ е равна на стойността на израза:

- А) $\sin 45^\circ$ Б) $\frac{1}{2} \sin 45^\circ$ В) $\frac{1}{2} \sin 30^\circ \sin 45^\circ$ Г) $\sin 30^\circ \sin 45^\circ$

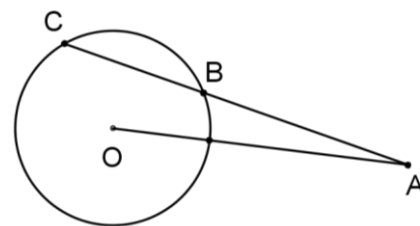
9. В правоъгълния $\triangle ACB$ ($\sphericalangle C = 90^\circ$) е построена височината CH ($H \in AB$), а точките M и N са съответно средите на AC и BC .

Ако $AC = 12$ и $AB = 13$, то отношението $HM : HN$ е равно на:

- А) 1:2   Б) 3:5   В) 12:5   Г) 5:12

10. На чертежа точката A е на разстояние 17 cm от центъра O на окръжност. Ако $AB = 12$ cm и $BC = 8$ cm, то диаметърът на окръжността е равен на:

- А) 7 cm   Б) $\sqrt{183}$ cm   В) 14 cm   Г) $2\sqrt{183}$ cm

11. Числата $\sqrt{2}$ и $\sqrt{8}$ са корените на уравнението:

- А) $x^2 - 3\sqrt{2}x + 4 = 0$ Б) $x^2 - 4x + 3\sqrt{2} = 0$
 В) $x^2 - 3\sqrt{2}x - 4 = 0$ Г) $x^2 + 4x - 3\sqrt{2} = 0$

12. Ако за $n \in \mathbb{N}$ общият член на числова редица е $a_n = (-1)^{n+1} \cdot 2n + (-1)^n$, то a_{18} е:

- А) -37   Б) -35   В) 35   Г) 37

13. Частното на геометрична прогресия $a_1, a_2, a_3, \dots, a_n, \dots$, за която $a_1 = 3$ и $a_6 = 96$, е равно на:

- А) $\sqrt[6]{32}$ Б) 5   В) $\sqrt[6]{96}$ Г) 2

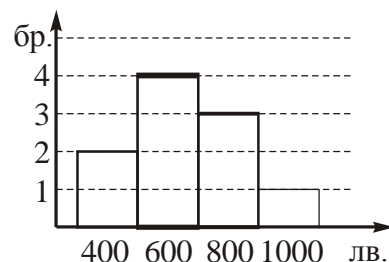
14. Най-голямата стойност на израза $2\sin x \cos x - 1$ е равна на:

- А) 1   Б) $\sqrt{2} - 1$ В) 0   Г) -1

15. Фирма изработва двуцветни шнурове чрез усукване на 2 различни по цвят прежди. Колко различни шнура могат да се изработят, ако се използват 10 различни по цвят прежди?

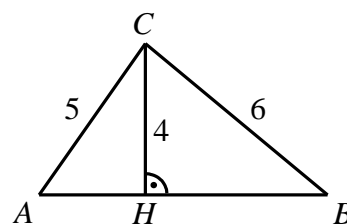
- А) 20   Б) 45   В) 90   Г) 100

16. На диаграмата са показани заплатите на всички служители в малко предприятие. Средната заплата в предприятието е:

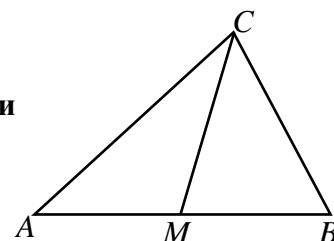
- А) 280 лв.   Б) 600 лв.   В) 660 лв.   Г) 700 лв.

17. В $\triangle ABC$ е построена височината $CH (H \in AB)$. Ако $AC = 5$ cm, $BC = 6$ cm и $CH = 4$ cm, то радиусът на описаната около $\triangle ABC$ окръжност е:

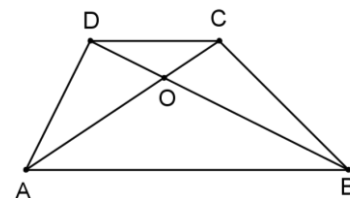
- А) $\frac{15}{8}$ cm   Б) $\frac{15}{4}$ cm   В) $\frac{15}{2}$ cm   Г) 2 cm

18. В $\triangle ABC$ е построена медианата $CM (M \in AB)$. Ако $AC = 4$, $AB = 6$ и $\cos \angle CAB = \frac{9}{16}$, то медианата CM е равна на:

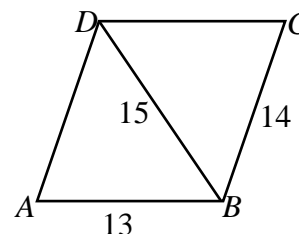

- А) $\frac{1}{2}\sqrt{46}$ Б) $\frac{1}{2}\sqrt{79}$ В) $\sqrt{23}$ Г) $\sqrt{22}$

19. За трапеца $ABCD$ ($AB \parallel CD$) е дадено, че $OC : AC = 1 : 3$, където O е пресечната точка на диагоналите. Ако лицето на триъгълника $\triangle AOB$ е 36 cm^2 , то лицето на $\triangle DOC$ е равно на:
- А) 4 cm^2 Б) 9 cm^2 В) 12 cm^2 Г) 18 cm^2

20. В успоредника $ABCD$ $AB = 13 \text{ cm}$, $BC = 14 \text{ cm}$, а диагональт $BD = 15 \text{ cm}$. Разстоянието от върха A до правата BC е равно на:
- А) 12 cm Б) $11,2 \text{ cm}$ В) 6 cm Г) 3 cm

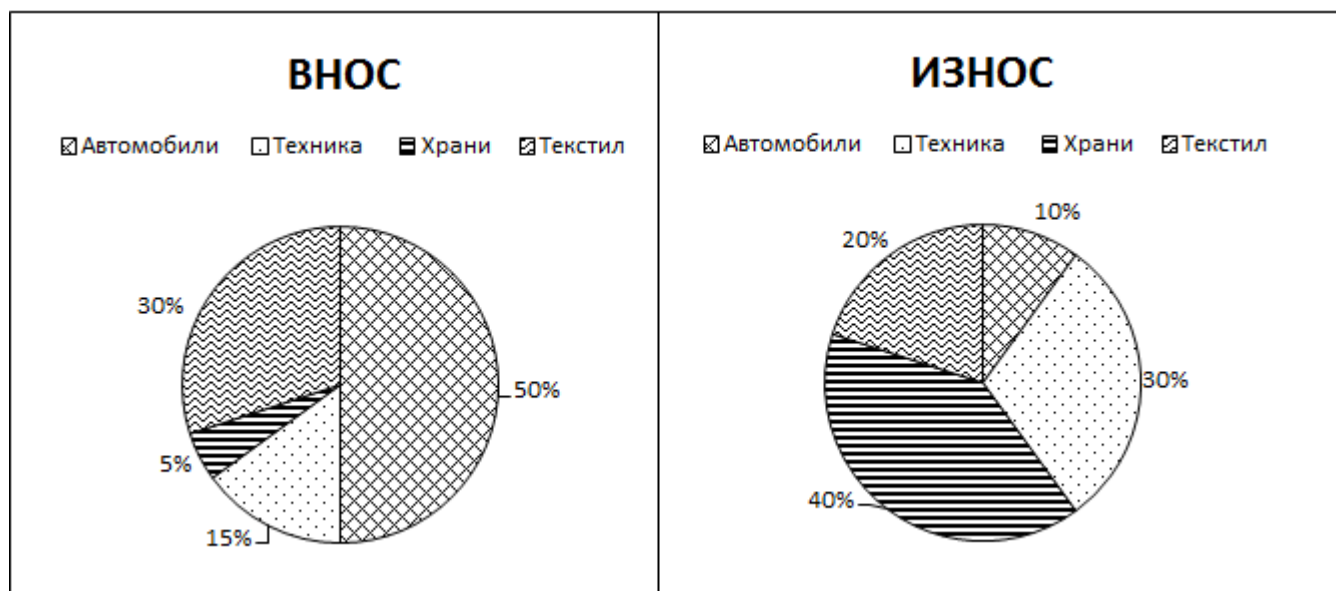

Отговорите на задачите от 21. до 25. включително запишете в свитъка за свободните отговори!

21. Намерете произведението от реалните корени на уравнението $4x^4 - 11x^2 - 3 = 0$.

22. Ако $\sin \alpha = \frac{1}{\sqrt{5}}$ и $\alpha \in (90^\circ; 180^\circ)$, то намерете стойността на израза $\operatorname{tg} \alpha + \operatorname{cotg} \alpha$.

23. На диаграмите са дадени процентните разпределения на вноса и на износа на четири вида стоки за тримесечен период от време. Левовата равностойност на вноса за цитирания период е 30 милиона лева, а на износа – 20 милиона лева.

- Ако x е сумата в лв. за внесената за този период техника, а y – сумата в лв. за изнесената техника за същия период от време, то намерете отношението $\frac{x}{y}$.

24. В четириъгълника $ABCD$ $\sphericalangle ABC = 90^\circ$, $AB = 8$ cm, $AD = CD = \sqrt{29}$ cm и $BC = 6$ cm.

Намерете лицето на четириъгълника.

25. Даден е $\triangle ABC$ със страни $AB = 5$ cm, $AC = 3$ cm и ъглополовяща $AL = \frac{3\sqrt{5}}{2}$ cm.

Намерете радиуса на вписаната в $\triangle ABC$ окръжност.

Пълните решения с необходимите обосновки на задачите от 26. до 28. включително запишете в свитъка за свободните отговори!

26. Решете уравнението $\sqrt{x+9} = \sqrt{\lg 100} + \sqrt{1-x}$.

27. Даден е равностранен $\triangle ABC$. На всяка от страните му са отбелязани по две точки, които я делят на 3 равни части. Върху AC са взети точките A_1 и A_2 (A_1 е между A и A_2), върху BC – точките B_1 и B_2 (B_1 е между B и B_2), а на AB – точките C_1 и C_2 (C_1 е между A и C_2). Построени са нови триъгълници, за които единият от върховете е връх на $\triangle ABC$, а останалите два са измежду отбелязаните точки на делене, които лежат на страните на дадения триъгълник, пресичащи се в избрания връх. Определете броя на всички такива триъгълници. Аргументирайте и запишете всички триъгълници, които са получени по посочения начин и са подобни на $\triangle ABC$. Намерете вероятността при случаен избор на един от новите триъгълници, той да е подобен на $\triangle ABC$.

28. Трапецът $ABCD$ $AB \parallel CD$, $AB > CD$ е вписан в окръжност с радиус 4. Ако

$\sin \sphericalangle BAD = \frac{\sqrt{7}}{3}$ и $AD = 2\sqrt{7}$, докажете, че в трапеца може да се впише окръжност и

намерете радиуса ѝ.

ФОРМУЛИ

Квадратно уравнение

$$ax^2 + bx + c = 0, \quad a \neq 0 \quad D = b^2 - 4ac \quad x_{1,2} = \frac{-b \pm \sqrt{D}}{2a} \quad \text{при } D \geq 0$$
$$ax^2 + bx + c = a(x - x_1)(x - x_2) \quad \text{Формули на Виет: } x_1 + x_2 = -\frac{b}{a} \quad x_1 x_2 = \frac{c}{a}$$

Квадратна функция

Графиката на $y = ax^2 + bx + c$, $a \neq 0$ е парабола с връх точката $\left(-\frac{b}{2a}; -\frac{D}{4a}\right)$

Корен. Степен и логаритъм

$$\sqrt[2k]{a^{2k}} = |a| \quad \sqrt[2k+1]{a^{2k+1}} = a \quad \text{при } k \in \mathbb{N}$$
$$\frac{1}{a^m} = a^{-m}, \quad a \neq 0 \quad \sqrt[n]{a^m} = a^{\frac{m}{n}} \quad \sqrt[n]{\sqrt[k]{a}} = \sqrt[nk]{a} \quad \sqrt[nk]{a^{mk}} = \sqrt[n]{a^m} \quad \text{при } a \geq 0, k \geq 2, n \geq 2 \text{ и } m, n, k \in \mathbb{N}$$
$$a^x = b \Leftrightarrow \log_a b = x \quad a^{\log_a b} = b \quad \log_a a^x = x \quad \text{при } a > 0, b > 0 \text{ и } a \neq 1$$

Комбинаторика

Брой на пермутациите на n елемента: $P_n = n \cdot (n-1) \dots 3 \cdot 2 \cdot 1 = n!$

Брой на вариациите на n елемента k -ти клас: $V_n^k = n \cdot (n-1) \dots (n-k+1)$

Брой на комбинациите на n елемента k -ти клас: $C_n^k = \frac{V_n^k}{P_k} = \frac{n \cdot (n-1) \dots (n-k+1)}{k \cdot (k-1) \dots 3 \cdot 2 \cdot 1}$

Вероятност за настъпване на събитието A :

$$p(A) = \frac{\text{брой на благоприятните случаи}}{\text{брой на възможните случаи}}, \quad 0 \leq p(A) \leq 1$$

Прогресии

Аритметична прогресия: $a_n = a_1 + (n-1)d$ $S_n = \frac{a_1 + a_n}{2} \cdot n = \frac{2a_1 + (n-1)d}{2} \cdot n$

Геометрична прогресия: $a_n = a_1 \cdot q^{n-1}$ $S_n = a_1 \cdot \frac{q^n - 1}{q - 1}, \quad q \neq 1$

Формула за сложна лихва: $K_n = K \cdot q^n = K \cdot \left(1 + \frac{P}{100}\right)^n$

Зависимости в триъгълник и успоредник

Правоъгълен триъгълник: $c^2 = a^2 + b^2$ $S = \frac{1}{2}ab = \frac{1}{2}ch_c$ $a^2 = a_1c$ $b^2 = b_1c$

$h_c^2 = a_1b_1$ $r = \frac{a+b-c}{2}$ $\sin \alpha = \frac{a}{c}$ $\cos \alpha = \frac{b}{c}$ $\operatorname{tg} \alpha = \frac{a}{b}$ $\operatorname{cotg} \alpha = \frac{b}{a}$

Произволен триъгълник:

$$a^2 = b^2 + c^2 - 2bc \cos \alpha \quad b^2 = a^2 + c^2 - 2ac \cos \beta \quad c^2 = a^2 + b^2 - 2ab \cos \gamma \quad \frac{a}{\sin \alpha} = \frac{b}{\sin \beta} = \frac{c}{\sin \gamma} = 2R$$

Формула за медиана:

$$m_a^2 = \frac{1}{4}(2b^2 + 2c^2 - a^2) \quad m_b^2 = \frac{1}{4}(2a^2 + 2c^2 - b^2) \quad m_c^2 = \frac{1}{4}(2a^2 + 2b^2 - c^2)$$

Формула за ъглополовяща: $\frac{a}{b} = \frac{n}{m}$ $l_c^2 = ab - mn$

Формула за диагоналите на успоредник: $d_1^2 + d_2^2 = 2a^2 + 2b^2$

Формули за лице

Триъгълник: $S = \frac{1}{2}ch_c$ $S = \frac{1}{2}ab \sin \gamma$ $S = \sqrt{p(p-a)(p-b)(p-c)}$

$$S = pr \quad S = \frac{abc}{4R}$$

Успоредник: $S = ah_a$ $S = ab \sin \alpha$ Трапец: $S = \frac{a+b}{2}h$

Четириъгълник: $S = \frac{1}{2}d_1d_2 \sin \varphi$

Описан многоъгълник: $S = pr$

Тригонометрични функции

α°	0°	30°	45°	60°	90°
$\alpha \text{ rad}$	0	$\frac{\pi}{6}$	$\frac{\pi}{4}$	$\frac{\pi}{3}$	$\frac{\pi}{2}$
$\sin \alpha$	0	$\frac{1}{2}$	$\frac{\sqrt{2}}{2}$	$\frac{\sqrt{3}}{2}$	1
$\cos \alpha$	1	$\frac{\sqrt{3}}{2}$	$\frac{\sqrt{2}}{2}$	$\frac{1}{2}$	0
$\operatorname{tg} \alpha$	0	$\frac{\sqrt{3}}{3}$	1	$\sqrt{3}$	–
$\operatorname{cotg} \alpha$	–	$\sqrt{3}$	1	$\frac{\sqrt{3}}{3}$	0

	$-\alpha$	$90^\circ - \alpha$	$90^\circ + \alpha$	$180^\circ - \alpha$
sin	$-\sin \alpha$	$\cos \alpha$	$\cos \alpha$	$\sin \alpha$
cos	$\cos \alpha$	$\sin \alpha$	$-\sin \alpha$	$-\cos \alpha$
tg	$-\operatorname{tg} \alpha$	$\operatorname{cotg} \alpha$	$-\operatorname{cotg} \alpha$	$-\operatorname{tg} \alpha$
cotg	$-\operatorname{cotg} \alpha$	$\operatorname{tg} \alpha$	$-\operatorname{tg} \alpha$	$-\operatorname{cotg} \alpha$

$$\sin(\alpha \pm \beta) = \sin \alpha \cos \beta \pm \cos \alpha \sin \beta$$

$$\cos(\alpha \pm \beta) = \cos \alpha \cos \beta \mp \sin \alpha \sin \beta$$

$$\operatorname{tg}(\alpha \pm \beta) = \frac{\operatorname{tg} \alpha \pm \operatorname{tg} \beta}{1 \mp \operatorname{tg} \alpha \operatorname{tg} \beta}$$

$$\operatorname{cotg}(\alpha \pm \beta) = \frac{\operatorname{cotg} \alpha \operatorname{cotg} \beta \mp 1}{\operatorname{cotg} \beta \pm \operatorname{cotg} \alpha}$$

$$\sin 2\alpha = 2 \sin \alpha \cos \alpha$$

$$\cos 2\alpha = \cos^2 \alpha - \sin^2 \alpha = 2 \cos^2 \alpha - 1 = 1 - 2 \sin^2 \alpha$$

$$\operatorname{tg} 2\alpha = \frac{2 \operatorname{tg} \alpha}{1 - \operatorname{tg}^2 \alpha}$$

$$\operatorname{cotg} 2\alpha = \frac{\operatorname{cotg}^2 \alpha - 1}{2 \operatorname{cotg} \alpha}$$

$$\sin^2 \alpha = \frac{1}{2}(1 - \cos 2\alpha)$$

$$\cos^2 \alpha = \frac{1}{2}(1 + \cos 2\alpha)$$

$$\sin \alpha + \sin \beta = 2 \sin \frac{\alpha + \beta}{2} \cos \frac{\alpha - \beta}{2}$$

$$\sin \alpha - \sin \beta = 2 \sin \frac{\alpha - \beta}{2} \cos \frac{\alpha + \beta}{2}$$

$$\cos \alpha + \cos \beta = 2 \cos \frac{\alpha + \beta}{2} \cos \frac{\alpha - \beta}{2}$$

$$\cos \alpha - \cos \beta = -2 \sin \frac{\alpha + \beta}{2} \sin \frac{\alpha - \beta}{2}$$

$$1 - \cos \alpha = 2 \sin^2 \frac{\alpha}{2}$$

$$1 + \cos \alpha = 2 \cos^2 \frac{\alpha}{2}$$

$$\sin \alpha \sin \beta = \frac{1}{2}(\cos(\alpha - \beta) - \cos(\alpha + \beta))$$

$$\cos \alpha \cos \beta = \frac{1}{2}(\cos(\alpha - \beta) + \cos(\alpha + \beta))$$

$$\sin \alpha \cos \beta = \frac{1}{2}(\sin(\alpha + \beta) + \sin(\alpha - \beta))$$